

Змістовий модуль IV

Стадії вчинення злочину. Склад злочину.

Тема 6

СКЛАД ЗЛОЧИНУ.

Перелік ключових термінів та понять теми:

- Складу злочину.
- Елементи і ознаки складу злочину.
- Обов'язкові і факультативні ознаки складу злочину.
- Види складу злочину.
- Кваліфікація злочинів.

Склад злочину – сукупність встановлених Законом про кримінальну відповідальність об'єктивних та суб'єктивних ознак, що визначають вчинене суспільно-небезпечне діяння як злочин

Елементи (група ознак) складу злочину

Об'єкт злочину – це те, на що завжди посягає злочин і чому він завжди заподіює шкоди. Це ті суспільні відносини, які охороняються законом про кримінальну відповідальність

Суб'єкт злочину – фізична, осудна, особа, яка вчинила злочин, і на цей момент досягла віку визначеного законом

Об'єктивна сторона злочину – сукупність ознак, які характеризують зовнішній прояв злочину. Суспільно-небезпечна дія або бездіяльність. Суспільно-небезпечні наслідки. Причинний зв'язок між суспільно-небезпечним діянням і суспільно-небезпечними наслідками. Місце, час, обстановка, спосіб, знаряддя, засоби вчинення злочину

Суб'єктивна сторона злочину – внутрішня сторона діяння, бо вона включає ті психічні процеси, які характеризують свідомість і волю особи в момент вчинення злочину

Значення складу злочину

```
graph TD; A[Значення складу злочину] --> B[На законодавчому рівні здійснюється криміналізація суспільно-небезпечних діянь]; A --> C[Єдина підстава кримінальної відповідальності]; A --> D[Кваліфікація злочинів і відмежування суміжних злочинів];
```

**На законодавчому рівні
здійснюється
криміналізація суспільно-
небезпечних діянь**

**Єдина підстава кримінальної
відповідальності**

**Кваліфікація злочинів і
відмежування суміжних
злочинів**

Класифікація складів злочину

Загальний – сукупність ознак характерних для всіх злочинів

Родовий – сукупність ознак, обов'язкових для певної групи злочинів

*За ступенем
узагальнення
ознак*

Видовий – сукупність ознак, передбачених конкретною нормою Особливої частини КК

Конкретний – сукупність ознак, обов'язкових для індивідуально-визначеного злочину, вчиненого особою, і передбаченого статтею КК, що передбачає видовий склад злочину

Основний (простий) склад злочину – містить основні суттєві ознаки і не називає обставин, що обтяжують чи пом'якшують попадання (ч. 1 ст. 185 КК; ч. 1 ст. 115 КК)

Кваліфікований склад злочину – містить ознаки які обтяжують відповідальність і впливає на кваліфікацію (ч. 2 ст. 185 КК)

Кваліфікація за ступенем суспільної небезпечності

Особливо кваліфікуючий склад злочину містить ознаки, які надають злочину особливої суспільної небезпечності (ч. 5 ст. 185 КК)

Склад злочину з пом'якшувачами обставинами, містить ознаки, які значно знижують суспільну небезпечність і караність діяння (ст. 116; 118 КК)

Класифікація за способом описування в законі

Простий склад злочину – містить ознаки одного діяння, яке посягає на один об'єкт і характеризується однією формою вини (ст. 129 КК)

Складний склад злочину характеризують наявністю 2-х і більше безпосередніх об'єктів, двох форм вини, двох або більше дій, тощо (ст. 187 КК). До числа складних відносяться також альтернативний склад злочину, об'єктивна сторона яких може виражатись в кількох діях, чи способах дії, або в різних наслідках (ст. 307 КК)

Класифікація за особливостями конструкції

Злочин з матеріальним складом – суспільно-небезпечні наслідки є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони (ст. 115 КК)

Злочин з формальним складом – суспільно-небезпечні наслідки не є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони і тому злочин вважається закінченим з моменту вчинення зазначених в законі дій (ч. 1 ст. 189 КК)

Злочин з усіченим складом – момент закінчення злочину законодавець переніс на стадію замаху або навіть і приготування до злочину (ст. 129, ч. 1 ст. 187 КК)

Формально-матеріальний склад злочину – наслідки передбачені в якості альтернативи до інших елементів складу злочину (ч. 4 ст. 152 КК), або коли злочин вважається закінченим як і з моменту настання наслідків так і з моменту замаху спрямованого на його досягнення (ст. 112 КК)

Кваліфікація злочинів – точне встановлення і юридичне закріплення відповідності діяння, вчиненого суб'єктом, певного складу злочину, описаному в законі про кримінальну відповідальність

Кримінально-правова оцінка фактичних обставин

Встановлення відповідності фактичних даних з кримінально-правовою за всіма елементами складу злочину

Правильне та повне встановлення фактичних обставин вчинення злочину

Правова підстава притягнення особи до кримінальної відповідальності, застосування заходів процесуального примусу, пред'явлення обвинувачення, віддання до суду, призначення покарання, направлення у ВТУ, виконання іншого покарання або звільнення особи від кримінальної відповідальності і покарання

Формула кваліфікації – сукупність цифрових та буквених позначень, які вказують на кримінально-правові норми, що підлягають застосуванню

Значення кваліфікації злочинів

Забезпечення дотримання законності

Тягне за собою певні правові наслідки, впливає на визначення тяжкості покарання, звільнення від кримінальної відповідальності і покарання

Обумовлює процесуальний порядок розслідування кримінальної справи

Сприяє точному відтворенню стану, структури та динаміки злочинності

Гарантує права і законні інтереси винної особи

Є однією з гарантій здійснення правосуддя у відповідності до закону

Визначає юридичну та соціально-політичну оцінку вчиненого суспільно-небезпечного діяння, забезпечує індивідуалізацію кримінальної відповідальності і покарання

Конкуренція кримінально-правових норм – це відносини між двома нормами кримінального права, склади яких охоплюють одне і те ж діяння

Види конкуренції:

Конкуренція загальної і спеціальної норм – відносини між двома нормами, одна з яких є загальною по відношенню до іншої

Якщо діяння, що кваліфікується одночасно складами загальною та особливою нормою, то застосовується спеціальна норма (ст. 366 КК – спеціальна норма, ст. 364 КК – загальна норма)

Конкуренція обтяжуючих та пом'якшуючих обставин злочинного діяння, передбачених різними статтями Кримінального Кодексу

В цьому випадку перевага надається пом'якшуючим обставинам (ст. 116 КК – пом'якшуючі обставини, ч. 2 ст. 115 КК – обтяжуючі обставини.)

Конкуренція обставин обтяжуючих відповідальність, передбачених різними частинами однієї статті КК

В цьому випадку кваліфікувати необхідно за тією частиною, яка передбачає відповідальність за найбільш обтяжуючу обставину (повторну крадіжку з проникненням в житло необхідно кваліфікувати за ч. 3 ст. 185 КК)

Конкуренція норм, одна з яких охоплює частину діяння, а інша діяння в повному обсязі

При конкуренції частин та цілого застосовують “цілу” норму, бо вона більш повно містить ознаки складу злочину (заподіяння як середньої тяжкості тілесних ушкоджень так і тяжких (ст. 122, 121 КК кваліфікують за ст. 121))